

Honorar for at frelse hans Liv, og han saa senere, naar han kom sig, sagde: det er ikke dine Lægemidler, der have hjulpet mig, men min egen Natur, og derfor vil jeg ikke betale Dig det lovede Honorar, saa var det ikke en loyal Maade at afgjøre Sagen paa, og at Østersforpagterne hidtil ere blevne behandlede paa samme Maade som en saadan Læge, synes jeg ikke, der kan være Tvivl om. Dersom den aarlige Forpagtningsafgift med Udløbet af Forpagtningstiden kun var bleven forøget med nogle faa hundrede Rigsdaler, saa kan der neppe være den fjerneste Tvivl om, at der hverken fra den ene eller den anden Side vilde være blevet reist nogen Indvending imod, at Halvdelen af disse faa hundrede Rigsdaler tilkom de fratrædende Forpagtere, men da den steg fra 875 til 42,000 Rb., saa kom denne Forførdelse, idet man ikke kunde tænke sig det naturligt, at disse stakkels Fisserforpagtere paa engang skulde voxe op til at blive næsten smaa Millionærer, og alle de, hvorfra Regjeringen fik sine Oplysninger, vare nu enige om, at det ikke gik an, at de fik en saa stor Fordel. Det er imod denne Betragtning, jeg protesterer. Jeg gjør Indsigelse mod dette Syn paa Sagen, som har gjort sig gjældende under hele Sagens Forhandling, ogsaa i dette Thing. Udvalgets Ord fører — under Sagens Behandling her 1871—72 — erklærede her i Salen: „Der er egentlig ikke, saa vidt jeg skjønner, nogen væsentlig Uoverensstemmelse mellem det ærede Medlem (Sagb) og Udvalget. Udvalget, tør jeg sige, har i alt Fald i sin store Flerhed ogsaa været gennemtrængt af det Ønske, at det Forhold, som hidtil havde bestaaet med Hensyn til Østersfisseriet, var blevet forfat osv.“; men saa spør han senere til: „Administrationen har nu skjønnet — jeg skal ikke her indlade mig paa at bestemme, om det er rigtig skjønnet — at der ikke var nogen Anledning til at give de tidligere Forpagtere „en saa stor“ Godtgjærelse som den, der var stillet dem i Udsigt i Kontrakten.“ Der ligger Hundene begravet, mine Herrer! Den store Godtgjærelse — et Betsøb som Halvdelen af, hvad Afgiften var vozet — fra 875 Rb. til 42,000 Rb. aarlig i 5 Aar, det var det, man stillede tilbage for at give de fattige Fisserforpagtere, som saaledes paa en altsor nem Maade vilde komme til stor Rigdom; men overfor Næstfærdigheden er Stort og Smaat uden Betydning, og den samme Ret, som de vilde have havt, hvis det havde været faa Hundrede Rigsdaler, maatte ikke blive mindre, men større, da den gik til 42,000 Rb.; thi er den forøgede Forpagtningsafgift opnaaet ved den hensynsløse Maade, hvorpaa de have anvendt deres Forpagtningsret, maa deres Ret være desto mere utvivlsom, jo større Gevinsten har været for Statskassen. Det anser jeg for givet. De Indvendinger, der senere ere blevne reiste, og bleve reiste fra det Dieblif, man saae, at For-

pagtningen var bleven et Spørgsmaal af en saa enorm Betydning, ere begrundede paa, at Forpagterne ikke skulle kunne bevise at have foretaget væsentlige Forbedringer ved Østersfisseriet, og denne Paaastand støtter man paa Udtalelser af formentlig Sagkyndige, der have været kaldte til at bestemme denne Sag. Den One af dem, Professor Schjødt, har sagt, at han antager ikke, at Menneskets Indgriben i de paagjældende Forhold kan tillægges nogen væsentlig Betydning, og en Anden, Cand. Collin har sagt, at Alverdens Videnskabsmænd aldrig i Eighed vilde komme i Besiddelse af en saadan Indsigt, at de skulde turde erklære, at den nuværende Rigdom paa Østers i Fjorden er en Følge af den stete Plantning. Altsaa, fordi man nu opstiller den Paaastand, at Menneskets Indgriben paa Østersformerelsen, ikke vides at have nogen Betydning, og Østersforpagterne ikke kunne godtgjøre det Modsatte, skulle disse ikke kunne hævde deres kontraktlig hjemlede Ret. Det er ganske vist, at, om de end have ublagt Østers for at danne nye Banker, saa er der ikke ført Retsvidner ved Formerelsen, som kunne godtgjøre, at denne Ungel er sødt af de ublagte Østers, og altsaa er det umuligt at føre disse Beviser for, at de have foretaget de stedsundne Forbedringer ved Østersfisseriet. Men der staar heller ikke i Kontrakten, at Beviset skal have den Bestaendighed; men der staar kun, at de skulle have truffet Foranstaltninger, som kunne antages at have bidraget til Østersformerelsen. Der staar Ordene: „som kunne antages“, og det at „kunne antages“ og at „ville antages“ staar i en meget nær Berøring med hinanden. Naar man har en forudfattet Mening, naar man forud har en Uviljelighed til at antage Sligt, og jeg har paapeget, hvorledes denne Uviljelighed fremkom, nemlig gennem en næsten uwillig Følelse over, at Mænd saa let skulde komme til en saa enorm Fordel, saa tror jeg, at det er meget vanskeligt at bringe Folk til at antage, at, hvad der er gjort, har bidraget til at skabe den Formerelse af Østersbankerne, som har fundet Sted; men jeg vil gjøre opmærksom paa et Faktum, som ikke er benegtet af Noget, men konstateret gennem samtlige Vidnesforæler, gennem Regjeringens som gennem Forpagternes Vidner, at Forpagterne have undladt at benytte deres Ret til at borttage alle de Østers, der vare over 2½ Tomme i Diameter; de have aldrig tilladt Skrabning af Østers paa mindre end 3 Tommer og paa flere Distrikter endog 3½ Tomme. Dernæst er det konstateret, at de i lange Perioder have staaet hele Distrikter, som de betalte Forpagtningsafgift af, for at Østerserne der kunde formere sig uden at forstyrres af Skrabning. Naar man nu veed, at Formeringen foregaar saaledes, at den unge Ungel i Begyndelsen svømmer frit omkring, indtil den fæster sig paa Stene, Faffiner eller lignende Gjenstande i Vandet, og